Zápis ze setkání k národnímu standardu pro elektronické systémy spisové služby (NSESS)

konanému 18. září 2012

Účastníci: Druhé setkání organizované CNZ, o.s. se zúčastnily zástupci dodavatelů elektronických systémů spisové služby, Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra (ASMV) a rady CNZ.
Viz: dle prezenční listiny

Program:

I. NSESS, aktivity CNZ a spolupráce
II. Rozšíření pracovní skupiny
III. Problémy implementace a používání NSESS
IV. Úkoly – best practices pro agendové IS a XML schémata
V. Úkoly – práce na změnách požadavků NSESS
VI. Příští schůzka

Ad I) Po představení aktivity CNZ v této oblasti, kdy byl konstatován všemi zúčastněnými zájem na dalším pokračování s cílem postupně připravit revidovaný NSESS, se ujal slova ředitel ASMV dr. Jiří Úlovec. Seznámil s aktivitami MV ohledně přípravy pracovní skupiny na léta 2012-2013, na kterou se podařilo získat finance ze strukturálních fondů EU. Jejím úkolem má být rozbor stávající právní situace archivnictví a spisové služby a náčrt nového archivního zákona. NSESS vznikal v určitém (historickém) kontextu, odráží jiné než české prostředí. Další NSESS by neměl by být jiný z hlediska přístupů. Současně musí vzniknout právní předpis popisující elektronické dokumenty a způsoby jejich použití– zde se zatím hledá v rámci MV gestor, protože ASMV sama jím být nemůže. Jedním z dalších úkolů je přestrukturování webové strránky MV, která je dnes pro oblast spisové služby nepřehledná a neprovázaná.
V další diskusi byla diskutována otázka kontroly NSESS ze strany archivů (bylo zároveň připomenuto, že spisovou službu může kontrolovat dle svého zákona i NKÚ). Ing. Širl se přimlouvá k vytvoření konkrétní seznamu kontrolovaných věcí, kontrola nebo testování celého NSESS není možná ani reálná. Ing. Kunt zdůraznil nutnost kontroly, přičemž fakticky jde především o kontrolu podle vyhlášky o spisové službě s některými z NSESS vybranými body. Neschopnost kontroly ze strany archivů je obecný problém, dr. Úlovec zvažuje, že ASMV vytvoří školící skupinu, která bude zajišťovat metodickou podporu zejména pro oblastní archivy.

Ad II) K problematice rozšíření pracovních setkání k NSESS o další dodavatele elektronických systémů se vyjádřil ing. Dinuš. Na základě svých zkušeností z obdobných pracovních skupin pro datové schránky a agendové informační systémy rozšiřování nedoporučil, protože by to snížilo akceschopnost a schopnost projednání i připomínkování materiálů, přimluvil se za vznik veřejného webového prostoru, kde by byly všechny materiály zveřejňovány. Se stanoviskem ostatní souhlasili, přičemž stejně jednomyslně bylo doporučeno, aby webový prostor byl provozován pod hlavičkou CNZ. Ing. Heisler doplnil, že jednání mohou být veřejná a otevřená – odsouhlaseno, z organizačních důvodů konstatována nutnost potvrdit účast předem.

Ad III) Následovala diskuse k implementačním problémům NSESS, kdy ing. Kunt vybral problematické oblasti, ke kterým se následně vyjádřili zástupci dodavatelů elektronických systémů.

1) Entitní model ERMS: neodpovídá českému prostředí, problémem je zejména nemožnost míchání entit (zejm. věcná skupina, která může obsahovat jen věcnou skupinu nebo jen spis nebo jen dokument nebo jen typový spis). Velké problémy působí striktní dědičnost až na úroveň komponenty, což způsobuje obtíže při přetřídění – je nutné fakticky data zamknout proti jakýmkoli úpravám, fakticky to může provádět jen správcovská role. Původci jsou nuceny upravovat spisový plán tak, aby věcné skupiny vyšší úrovně (obsahující jiné věcné skupiny) neměly skartační režim, ale podle NSESS ho mít mají, což neodpovídá zcela skutečnému použití – výsledkem je rozdrobení spisového plánu a to, že se z ERMS stává DMS. Jako hlavní problém byly identifikovány přetřídění a dědičnost
2) Problém dominance dokumentu v legislativě obecně, přičemž ve skutečnosti to nemá být dokument, ale spis, který je základní jednotkou pro správu ve spisové službě. Chybí definice nebo jsou nedostatečné. Poukázáno na to (ing. Kunt), že v česku používaný spis typu podání/odpověď fakticky není spis, jak je ostatně vidět i ve středoevropském prostoru – viz německý spis a „Vorgang“, mgr. Pokorným překládaný jako „spisovenská událost“. V následné diskusi uváděny další příklady z okolních zemí, které podtrhly důležitost spisu a jeho přesné definice.
3) Typový spis: jeho implementace byla vesměs uskutečněna, ale není původci užíván, někdy i na doporučení dodavatele (ing. Čejka, který vnímá problém posunu jeho významu oproti první verzi NSESS). Příklad stavebního řízení nefunguje, protože ve spisových řádech je odděleně územní řízení i stavební řízení. Problém spočívá především v názvu „typový spis“, protože jinak užíván je, v listinné podobě naprosto běžně. Příkladem je definice daňového spisu v daňovém řádu.
4) Transakční protokol: konstatováno, že nikde není popsáno, co má obsahovat, implementace záleží na dodavateli, ale je převážně chápána jako historie změn. Přerazítkování transakčního protokolu časovým razítkem údajně nikdo z původců nepožaduje, protože mají obavu, že soud transakční protokol nepřijme jako důkaz. K této tezi bylo oponováno – jedná se především o důvěryhodnost spisové služby jako celku, izolovaný dokument je problematický; jedná se navíc o obdobu dříve užívaného tisku podacích deníků. Důvěryhodnost spisové služby včetně jejích pravidel, která jsou kontrolována, je důležitější, než u jednotlivého dokumentu (ing. Širl). Nelze hovořit o autenticitě, ale pouze o její míře (ing. Macek).
5) Příjem e-mailu došlého referentu: relativně vzrušená diskuse na jedné straně poukazovala na to, že e-maily došlé referentům nejsou podstatné, čemuž bylo oponováno četnými příklady z praxe. Dodavatelé uvádějí především problematickou kontrolu autenticity (podpisů apod.) takto došlých e-mailů. Možnost přeposlat došlý e-mail na podatelnu a jeho automatické zaevidování v případě, že přijde z vnitřní adresy, je někde implementováno, ale nefunguje v případě, že elektronická podatelna je od jiného dodavatele (není integrální součástí ERMS). Problematiku je třeba řešit.

Ad IV) Na závěr proběhla diskuse o best practices pro napojení agendových informačních systémů (http://www.egoncentrum.cz/index.php?option=com_rubberdoc&view=doc&id=155&format=raw). Zástupci dodavatelů do konce března 2013 připraví návrh jeho aktualizace tak, aby mohl být později začleněn do NSESS. K tomu, že návrh byl po odevzdání dodavateli bez jejich vědomí měněn, se nemohl nikdo vyjádřit, ale nepředpokládá se, že by se tato situace mohla opakovat. Obdobně do konce března 2013 bude připravena změna metadatového schématu dle přílohy č. 1 NSESS tak, aby bylo reálné používat ji na výměnu dat mezi systémy.

Ad V) Pokud jde o další návrhy na změny NSESS, byl přijat návrh rozdělit NSESS do jednotlivých oblastí a ty postupně projednávat. Ing. Čejka do 2.10.2012 návrh rozdělení. Ostatní se k němu vyjádří a pořadím vyznačí důležitost jednotlivých oblastí.

Ad VI) Jako termín příští schůzky byl navržen 20. listopad 2012. Bude ještě upřesněno s ohledem na obsazení prostor.